מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבחין בין עובדה לדעה ולזהות את חלקי הטיעון
- להשתמש נכון במילות קישור וביחסים לוגיים בפסקה טיעונית
- לבנות פסקת טיעון מלאה עם נימוק וראיה בסדר הגיוני
- לזהות כשלי טיעון ולנסח עמדה משכנעת בכתב ובעל פה

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – זיהוי בסיסי

1. נכון – אפשר לבדוק ולאמת אותו, הוא אינו תלוי בדעה אישית
2. לא נכון – זו דעה אישית, אי אפשר להוכיח או להפריך אותה
3. נכון – הן יוצרות רצף הגיוני בין הטענה, הנימוק והמסקנה
4. לא נכון – טיעון משכנע חייב לכלול גם נימוק וגם ראיה או דוגמה התומכים בטענה

חלק ב' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – תרגול ויישום

1. עובדה
2. דעה
3. טענה
4. כי
5. תוצאה

חלק ג' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – חשיבה וכתיבה

1. תשובה חופשית – טענה ברורה ונימוק הגיוני שקשור אליה ישירות
2. תשובה חופשית – משפט עובדה שניתן לבדוק, ומשפט דעה המבטא עמדה אישית
3. תשובה חופשית – חמשת החלקים מופיעים בבירור ובסדר הגיוני
4. כי טענה שנשענת על עובדות משכנעת יותר מטענה שמבוססת רק על רגשות או דעות

חלק ד' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – זיהוי בסיסי

1. א – סיבה-תוצאה
2. ב – ניגוד
3. א – בדומה ל

חלק ה' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – נכון/לא נכון והשלמה

1. לא נכון – מאחר ש מציינת יחס של סיבה
2. נכון – היא מציגה רעיון מנוגד לקודם

חלק ו' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – השלמת משפטים והתאמה

1. לכן
2. לעומת זאת

חלק ז' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – התאמת יחסים

1. 1 – ג (סיבה-תוצאה)
2. 2 – ד (ניגוד)
3. 3 – א (סיבה)
4. 4 – ב (השוואה)

חלק ח' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – מבנה הפסקה

1. ב – טענה
2. ב – להסביר למה הטענה נכונה
3. א – לחזק את הנימוק בדוגמה או עובדה
4. ב – לחזור לטענה ולחזק אותה

חלק ט' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – זיהוי והתאמה

1. לא נכון – נימוק חייב להסביר את הקשר הלוגי לטענה
2. נכון – כך מוגדר תפקיד הראיה בחוברת
3. לא נכון – הטענה היא הבסיס של כל הפסקה

חלק י' – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמה והתאמה

- 1 – ד (המשפט המרכזי שמביע עמדה)
- 2 – ג (ההסבר למה הטענה נכונה)
- 3 – ב (דוגמה או עובדה שתומכת בנימוק)
- 4 – א (חזרה לטענה בסוף הפסקה)

חלק י"א – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמת משפטים

1. נימוק
2. ראיה

חלק י"ב – פרק 4 • כשלי טיעון – מה זה כשל טיעון

1. א – דרך הנמקה פגומה שגורמת לטיעון להיראות משכנע בלי שהוא באמת תקף
2. א – 'אתה בכלל לא טוב בלימודים, אז מה שאתה אומר לא נכון'
3. א – הכללת יתר
4. א – כשל הסמכות

חלק י"ג – פרק 4 • כשלי טיעון – התאמה וזיהוי

- 1 – ה (מסקנה כללית מדי שמבוססת על מקרה בודד אחד)
- 2 – ד (תקיפת האדם שטוען, במקום להתייחס לטענה עצמה)
- 3 – א (קבלת טענה רק כי מישהו מפורסם או ידוע אמר אותה)
- 4 – ג ('כולם עושים את זה אז זה בטח נכון')
- 5 – ב (מסיקים שדבר אחד גרם לדבר שני רק כי הוא קרה לפניו)

חלק י"ד – פרק 4 • כשלי טיעון – נכון או לא נכון

1. לא נכון – הכשל פוגם בדרך ההנמקה, אבל התוצאה עצמה עשויה בכל זאת להיות נכונה - רק שהדרך להוכיח אותה אינה תקפה
2. נכון – כשמצביעים על כשל בטיעון הנגד, מראים שההנמקה של הצד השני אינה מספיק תקפה

חלק ט"ו – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – זוכרים מהפעילות הכיתתית

1. נכון – כך מצוין במהלך הפעילות למורה
2. נכון – הטיימר בנוי לפי 10 שלבים
3. נכון – הלוח בגודל 3 כפול 3 והמרכז חובה

חלק ט"ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – תפקידים ונתונים

1. ב – 3
2. ג – 100

חלק י"ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – השלמה

1. 24

חלק י"ח – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – התאמת תפקידים

- 1 – ב (מציג/ה את הטענה ומנמק/ת אותה)
- 2 – ג (מציג/ה דעה נגדית ומנמק/ת אותה)
- 3 – א (מעריך/ה את שני הצדדים לפי מחוון)
- 4 – ד (הדרך שבה נקבעים התפקידים בוויכוח)

חלק י"ט – חזרה מסכמת – שאלות מסכמות על כל הפרקים

1. א – המשפט שמביע את העמדה המרכזית של הכותב
2. א – עובדה אפשר לבדוק ולהוכיח, דעה היא עמדה אישית
3. א – לעומת זאת
4. א – לחזק את הנימוק בדוגמה או נתון
5. א – טעות בהיגיון שפוגעת בשכנוע הטיעון
6. א – טענה, נימוק, ראיה, מסקנה
7. א – להעריך את הטיעונים של שני הצדדים לפי מחוון

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד מבחין נכון בין משפטי עובדה למשפטי דעה בדוגמאות מהחוברת
- הפסקה הכתובה כוללת טענה ברורה, נימוק מתאים וראיה תומכת בסדר הגיוני
- התלמיד מצביע על כשל טיעון קונקרטי (לדוגמה הכללה מופרזת) ומסביר בקצרה מדוע הוא פוגם בטיעון

טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני 4-5 שיעורים, כאשר כל פרק מהווה שיעור אחד ומסתיים בבדיקה עצמית קצרה
- לתלמידים המתקשים כדאי להתחיל משלב 1 (ירוק) בלבד ולהתמקד בזיהוי חלקי הטיעון לפני מעבר ליחסים לוגיים
- לתלמידים מתקדמים אפשר להציע את שלב 3 (אדום) וכשלי טיעון כאתגר נוסף, ולשלב כתיבת טיעון נגד עמדה שהוצגה בכיתה
- מומלץ לשלב את הפעילות הכיתתית 'קו הדעות' לאחר פרק 3, כתרגול בעל פה לפני כתיבת הטיעון השלם בפרק 5

חוברת תרגול – כתיבה טיעונית

כתיבה טיעונית – חוברת עבודה לחט״ב

· רגיל

תוכן החוברת

1. פרק 1 – חלקי הטיעון ועובדה מול דעה
2. פרק 2 – מילות קישור ויחסים לוגיים
3. פרק 3 – בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה
4. פרק 4 – כשלי טיעון
5. פרק 5 – דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – כתיבה טיעונית

חוברת התלמיד/ה **רגיל**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תתרגלו שלב אחר שלב את מרכיבי הכתיבה הטיעונית, מהבסיס ועד לכתיבת טיעון שלם. אפשר לעבוד לפי סדר הפרקים או לחזור לפרק מסוים לפי הצורך, ורצוי לבדוק את התשובות מול מפתח התשובות בסוף כל פרק.

1 חלק א' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – זיהוי בסיסי

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	"השמש זורחת במזרח" הוא משפט עובדה	☐	☐
2	"פיצה היא המאכל הכי טעים בעולם" הוא משפט עובדה	☐	☐
3	מילות קישור עוזרות לחבר בין חלקי הטיעון השונים	☐	☐
4	טיעון מלא בנוי רק מטענה ומסקנה, בלי צורך בנימוק או ראיה	☐	☐

2 חלק ב' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – תרגול ויישום

השלימו את המילה החסרה.

1. משפט שאפשר לבדוק אם הוא נכון או לא נכון נקרא _____

2. משפט שמבטא עמדה, רגש או דעה אישית נקרא _____

3. החלק בטיעון שמציג את העמדה המרכזית של הכותב נקרא _____

4. מילת קישור המביעה סיבה, כמו במשפט "הלכתי הביתה _____ היה קר"

5. מילת הקישור "לכן" מבטאת לרוב יחס של _____ בין משפטים

3 חלק ג' – פרק 1 • חלקי הטיעון ועובדה מול דעה – חשיבה וכתיבה

ענו בקצרה.

1. כתבו טענה אחת בנושא קרוב לכם, ונימוק אחד שתומך בה

2. כתבו על אותו נושא משפט עובדה אחד ומשפט דעה אחד, בנפרד

3. בחרו טענה וכתבו סביבה את חמשת חלקי הטיעון: טענה, נימוק, ראיה או דוגמה, מילת קישור, מסקנה

4. הסבירו במשפט אחד מדוע חשוב להבחין בין עובדה לדעה כשכותבים טיעון

4 חלק ד' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – זיהוי בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מילת הקישור "לכן" מבטאת יחס של...

א) סיבה-תוצאה ב) ניגוד ג) השוואה ד) דוגמה

2. מילת הקישור "אולם" מבטאת יחס של...

א) סיבה-תוצאה ב) ניגוד ג) תוספת ד) השוואה

3. איזו מהמילים הבאות מבטאת יחס של השוואה?

א) בדומה ל ב) לכן ג) מאחר ש ד) אולם

5 חלק ה' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – נכון/לא נכון והשלמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המילה "מאחר ש" מציינת יחס של ניגוד בין שני רעיונות	☐	☐
2	המילה "לעומת זאת" משמשת להבעת ניגוד	☐	☐

6 חלק ו' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – השלמת משפטים והתאמה

השלימו את המילה החסרה.

1. הוא לא הכין שיעורים, _____ קיבל ציון נמוך.

2. היא אוהבת ספורט, _____ אחיה מעדיף לקרוא ספרים.

7 חלק ז' – פרק 2 • מילות קישור ויחסים לוגיים – התאמת יחסים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לכן	___	**א.** סיבה

2. אולם	____	**ב.** השוואה
3. מאחר ש	____	**ג.** סיבה-תוצאה
4. בדומה ל	____	**ד.** ניגוד

8 חלק ח׳ – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – מבנה הפסקה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המרכיב הראשון בפסקה טיעונית לפי מבנה החוברת?

(א) ראיה (ב) טענה (ג) סיכום (ד) נימוק

2. מה תפקיד הנימוק בפסקה טיעונית?

(א) להציג דוגמה מספרית (ב) להסביר למה הטענה נכונה (ג) לסכם את הפסקה (ד) להציג דעה נגדית

3. מה תפקיד הראיה בפסקה?

(א) לחזק את הנימוק בדוגמה או עובדה (ב) לפתוח את הפסקה (ג) להציג את הטענה המרכזית

(ד) לסתור את הטענה

4. מה תפקיד הסיכום בפסקה טיעונית?

(א) להציג טענה חדשה (ב) לחזור לטענה ולחזק אותה (ג) להביא ראיה נוספת (ד) לשאול שאלה פתוחה

9 חלק ט׳ – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – זיהוי והתאמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	נימוק יכול להיות משפט שמביע דעה בלבד בלי הסבר כלל	☐	☐
2	ראיה היא דוגמה, נתון או עובדה שתומכים בנימוק	☐	☐
3	אפשר לכתוב פסקה טיעונית טובה בלי טענה בכלל	☐	☐

10 חלק י׳ – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמה והתאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. טענה	____	**א.** חזרה לטענה בסוף הפסקה
2. נימוק	____	**ב.** דוגמה או עובדה שתומכת בנימוק
3. ראיה	____	**ג.** ההסבר למה הטענה נכונה
4. סיכום	____	**ד.** המשפט המרכזי שמביע עמדה

11 חלק י״א – פרק 3 • בניית פסקה טיעונית: נימוק וראיה – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. אחרי הטענה כותבים _____ שמסביר מדוע הטענה נכונה

2. כדי לחזק את הנימוק מביאים _____ כמו דוגמה או נתון

12 חלק י״ב – פרק 4 • כשלי טיעון – מה זה כשל טיעון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כשל טיעון הוא בעיקר...

(א) דרך הנמקה פגומה שגורמת לטיעון להיראות משכנע בלי שהוא באמת תקף

(ב) טענה שאף אחד לא מסכים איתה (ג) עובדה שאינה נכונה (ד) דעה אישית שאסור להביע

2. איזו תגובה מדגימה כשל של תקיפת האדם (אד הומינם) במקום התייחסות לטענה?

(א) 'אתה בכלל לא טוב בלימודים, אז מה שאתה אומר לא נכון' (ב) 'אני לא מסכים כי אין מספיק ראיות'

(ג) 'הטענה שלך סותרת נתונים ידועים' (ד) 'אפשר לבדוק את זה בעזרת מקור נוסף'

3. 'ראיתי כלב אחד שנשך, אז כל הכלבים מסוכנים' - זאת דוגמה לאיזה כשל?

(א) הכללת יתר (ב) אד הומינם (ג) כשל הסמכות (ד) כשל הרוב

4. 'הזמר הכי מפורסם אמר שהתרופה הזו טובה, אז היא בטח עובדת' - זאת דוגמה לאיזה כשל?

(א) כשל הסמכות (ב) הכללת יתר (ג) אד הומינם (ד) כשל הסיבתיות המוטעית

13 חלק י״ג – פרק 4 • כשלי טיעון – התאמה וזיהוי

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הכללת יתר	____	**א.** קבלת טענה רק כי מישהו מפורסם או ידוע אמר אותה
2. אד הומינם	____	**ב.** מסיקים שדבר אחד גרם לדבר שני רק כי הוא קרה לפניו
3. כשל הסמכות	____	**ג.** 'כולם עושים את זה אז זה בטח נכון'
4. כשל הרוב (עדר)	____	**ד.** תקיפת האדם שטוען, במקום להתייחס לטענה עצמה
5. כשל הסיבתיות המוטעית	____	**ה.** מסקנה כללית מדי שמבוססת על מקרה בודד אחד

14 חלק י״ד – פרק 4 • כשלי טיעון – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	טענה שמבוססת על כשל טיעון היא תמיד טענה שקרית לגמרי	☐	☐
2	זיהוי כשל בטיעון של הצד השני בוויכוח יכול לחזק את הטיעון שלכם	☐	☐

15 חלק ט״ו – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – זוכרים מהפעילות הכיתתית

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הפעילות הכיתתית קו הדעות נמשכת 45 דקות	☐	☐
2	בוויכוח המובנה יש 10 שלבים עם שעון לכל שלב	☐	☐
3	בלוח הבחירה של הפעילות יש 9 משבצות והמשבצת האמצעית היא חובה	☐	☐

16 חלק ט״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – תפקידים ונתונים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. כמה תפקידים מרכזיים יש בוויכוח המובנה

א) 2 ב) 3 ג) 4 ד) 5

2. המחוון לשופטים נותן ניקוד לכל צד מתוך כמה נקודות

א) 10 ב) 50 ג) 100 ד) 20

17 חלק י״ז – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – השלמה

השלימו את המילה החסרה.

1. מחולל כרטיסי הנושא כולל _____ נושאים קרובים לתלמידים

18 חלק י״ח – פרק 5 • דיון וכתיבה: קו הדעות וטיעון שלם – התאמת תפקידים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מציג/ה	___	**א.** מעריך/ה את שני הצדדים לפי מחוון
2. מתנגד/ת	___	**ב.** מציג/ה את הטענה ומנמק/ת אותה
3. שופט/ת	___	**ג.** מציג/ה דעה נגדית ומנמק/ת אותה
4. הגרלה	___	**ד.** הדרך שבה נקבעים התפקידים בוויכוח

19 חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות מסכמות על כל הפרקים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי טענה בטיעון כתוב?

א) המשפט שמביע את העמדה המרכזית של הכותב ב) כל משפט שמופיע בפסקה ג) דוגמה מהחיים

ד) מילת קישור

2. מה ההבדל בין עובדה לדעה?

א) עובדה אפשר לבדוק ולהוכיח, דעה היא עמדה אישית ב) אין הבדל ג) דעה תמיד נכונה

ד) עובדה תמיד שלילית

3. איזו מילת קישור מבטאת ניגוד?

א) לעומת זאת ב) לכן ג) בנוסף ד) מכיוון ש

4. מהו תפקיד הראיה בפסקה טיעונית?

א) לחזק את הנימוק בדוגמה או נתון ב) לפתוח את הפסקה ג) להחליף את הטענה

ד) לסכם את הדיון

5. מהו כשל טיעון?

א) טעות בהיגיון שפוגעת בשכנוע הטיעון ב) מילת קישור חדשה ג) סוג של עובדה

ד) חלק חובה בכל טיעון

6. מהו הסדר הנכון בבניית פסקה טיעונית?

א) טענה, נימוק, ראיה, מסקנה ב) מסקנה, טענה, נימוק, ראיה ג) ראיה, מסקנה, טענה, נימוק

ד) נימוק, ראיה, מסקנה, טענה

7. בפעילות קו הדעות, מהו תפקיד השופט/ת?

א) להעריך את הטיעונים של שני הצדדים לפי מחוון ב) להציג את העמדה הראשונה ג) להתנגד לטענה

ד) לכתוב את הכרטיס

כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת להבחין בין עובדה לדעה בטקסט נתון?

האם אני יכול/ה לבנות פסקת טיעון עם טענה, נימוק וראיה בסדר נכון?

האם אני מזהה לפחות כשל טיעון אחד ויודע/ת להסביר למה הוא בעייתי?

איך הרגשתי בשיעור? 😀 🙂 😐 ☹️